

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2014. gada 10. septembrī
(OR. en)

13040/14

DROIPEN 103
ENFOPOL 262

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2014. gada 5. septembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Uwe CORSEPIUS</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2014) 554 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par to, kā tiek īstenots Padomes 2008. gada 28. novembra Pamatlēmums 2008/919/TI, ar ko groza Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI par terorisma apkarošanu

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2014) 554 *final*.

Pielikumā: COM(2014) 554 *final*

Briselē, 5.9.2014.
COM(2014) 554 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenots Padomes 2008. gada 28. novembra Pamatlēmums 2008/919/TI, ar ko groza Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI par terorisma apkarošanu

{SWD(2014) 270 final}

SATURS

1.	Ievads	3
1.1.	Pamatinformācija	3
1.2.	2008. gada pamatlēmuma galvenie elementi un mērķis	3
1.3.	Īstenošanas ziņojuma darbības joma	4
2.	Transponēšana dalībvalstīs	5
2.1.	Kriminālatbildības noteikšana par jaunajiem nodarījumu veidiem: publiskiem aicinājumiem veikt teroristisku nodarījumu, teroristu vervēšanu un teroristu mācībām	5
2.1.1.	Publisks aicinājums veikt teroristisku nodarījumu	5
2.1.2.	Teroristu vervēšana	6
2.1.3.	Teroristu mācības	8
2.2.	Papildu nodarījumi	9
2.2.1.	Atbalstīšana un līdzdalība	9
2.2.2.	Mēģinājums	9
2.3.	Fiziskām personām piemērojami sodi	10
3.	Nobeiguma piezīmes	10

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek īstenots Padomes 2008. gada 28. novembra Pamatlēmums 2008/919/TI, ar ko groza Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI par terorisma apkarošanu

1. IEVADS

1.1. Pamatinformācija

Pamatlēmums 2002/475/TI par terorisma apkarošanu ("PL 2002"¹) ir pamats krimināltiesību noteikumu par teroristiskiem nodarījumiem tuvināšanai. Reaģējot uz pieaugošajiem radikalizācijas, teroristu vervēšanas un terorisma draudiem, ar Pamatlēmumu 2008/919/TI² ("PL 2008") tika ieviesti jauni nodarījumu veidi: publisks aicinājums veikt teroristisku nodarījumu, teroristu vervēšana un teroristu mācības. Līdzīgi teroristisku nodarījumu veidi bija jau ieviesti ar 2005. gada Eiropas Padomes Konvenciju par terorisma novēršanu. Arī ANO ir aicinājusi valstis apzināt veidus un līdzekļus, ka pretdarboties kūdīšanai uz terora aktiem un tās terorisma izpausmēm internetā³.

Dalībvalstīm līdz 2010. gada 9. decembrim bija jāpieņem un jāpaziņo īstenošanas pasākumi. Komisijai, pamatojoties uz šo informāciju, bija jā sagatavo ziņojums. Pēc tam Padomei līdz 2011. gada 9. decembrim bija jānovērtē, vai dalībvalstis veikušas pasākumus, kas nepieciešami, lai panāktu atbilstību PL 2008⁴. No 2014. gada 1. decembra novērtēt to, vai dalībvalstis panākušas atbilstību, un vajadzības gadījumā sākt pienākumu neizpildes procedūru būs Komisijas kompetencē.

1.2. 2008. gada pamatlēmuma galvenie elementi un mērķis

PL 2008 noteica trīs jaunus ar terorismu saistītu nodarījumu veidus, proti, publisks aicinājums veikt teroristisku nodarījumu, teroristu vervēšana un teroristu apmācība⁵. Dalībvalstīm tiek prasīts noteikt kriminālatbildību par jauno nodarījumu atbalstīšanu un līdzdalību tajos⁶. Kriminālatbildības noteikšana par mēģinājumu veikt teroristu vervēšanu un teroristu mācības ir fakultatīva⁷.

¹ OV L 164, 22.6.2002., 3.–7. lpp.

² OV L 330, 9.12.2008., 21.–23. lpp.

³ Sk. ANO Drošības padomes Rezolūciju 1624(2005) un ANO 2006. gadā pieņemto Vispārējo terorisma apkarošanas stratēģiju.

⁴ Sk. PL 2008 3. panta 1. un 2. punktu.

⁵ Sk. PL 2008 1. panta 1. punktu, kas groza 3. pantu. Nodarījumi, kas saistīti ar PL 2002 definētajām teroristiskajām darbībām, ietver laupīšanu, izspiešanu un viltotu administratīvo dokumentu noformēšanu ar mērķi veikt teroristiskus nodarījumus. Jaunie nodarījumu veidi iekļauti 3. panta 1. punkta a) līdz c) apakšpunktā, un iepriekš 3. panta a) līdz c) apakšpunktā iekļautie nodarījumi tagad ietverti 3. panta 1. punkta d) līdz f) apakšpunktā.

⁶ Sk. PL 2008 1. panta 2. punktu, kas groza PL 2002 4. pantu (ievieš PL 2002 4. panta 1. punktu.

⁷ Sk. PL 2008 1. panta 2. punktu, kas groza PL 2002 4. pantu (ievieš PL 2002 4. panta 4. punktu.

PL 2008 mērķis ir mazināt tādu vēstījumu un materiālu izplatīšanu, kuri varētu kūdīt cilvēkus veikt teroristiskus uzbrukumus⁸, un pielāgot spēkā esošos tiesību aktus aktīvu teroristu un atbalstītāju darbības veida izmaiņām. Tās konkrēti ir strukturētu un hierarhisku grupu aizstāšana ar daļēji autonomām vienībām un individuāliem teroristiem un pastiprinātu interneta izmantošanu vietējo teroristu tīklu un privātpersonu iedvesmošanai, mobilizēšanai, norādījumu sniegšanai un mācībām⁹. PL 2002 īstenošanas noteikumi tika uzskatīti par nepietiekamiem tādā ziņā, ka ne vienmēr tika prasīts noteikt kriminālatbildību par tādām darbībām kā publisku aicinājumu izplatīšana, kuri faktiski nav sakūdījuši kādu personu veikt teroristisku nodarījumu; tādu vēstījumu izplatīšana, kas mudina cilvēkus kļūt par teroristiem, bet nenorāda konkrētu teroristisku nodarījumu; tādas terorisma zinātības izplatīšana internetā, kuras mērķis nav atbalstīt kādas konkrētas teroristu grupas darbības. PL 2008 tika izstrādāts, lai likvidētu šo nepilnību, veicinātu tiesībaizsardzību un uzlabotu policijas un tiesu iestāžu sadarbību.

PL 2008 2. pantā precizēts, ka tas neliek dalībvalstīm veikt pasākumus, kas cita starpā ir pretrunā vārda brīvības pamatprincipiem. 3. panta 1. punktā dalībvalstīm atgādināta nepieciešamība nodrošināt, ka noteiktā kriminālatbildība ir samērīga ar iecerētajiem likumīgajiem mērķiem un tās vajadzību demokrātiskā sabiedrībā un nepieļauj patvaļu vai diskrimināciju. Minētie noteikumi atbilst Eiropas Padomes konvencijas 12. pantā paredzētajām garantijām. Turklāt nav paredzēts, ka jaunieviestie nodarījumu veidi attiecināmi uz materiālu izplatīšanu zinātniskām, akadēmiskām vai pārskatu sagatavošanas vajadzībām vai tiesību uz vārda brīvību garantētajai polemisku vai kontroversālu viedokļu paušanai publiskās debatēs par sensitīviem politiskiem jautājumiem.

1.3. Īstenošanas ziņojuma darbības joma

Šajā ziņojumā apraksts un analīze galvenokārt balstās uz dalībvalstu sniegto informāciju, ko papildina publiski pieejama informācija un ārējā pētījumā gūti konstatējumi.

Ziņojumā lielākā uzmanība veltīta pasākumiem, ko dalībvalstis līdz šim veikušas, lai savā tiesību sistēmā ieviestu jaunos nodarījumu veidus, ieskaitot ar tiem saistītos papildu nodarījumus un attiecīgos sodus¹⁰. Tajā novērtēts, vai dalībvalstis PL 2008 īstenojušas noteiktajā termiņā, vai tās ievērojušas skaidrības un juridiskās noteiktības prasības un sasniegušas PL 2008 mērķus. Tas, cik plaši un veiksmīgi notiks saukšana pie atbildības par šiem nodarījumiem, ir atkarīgs arī no (nemainītu) PL 2002 noteikumu īstenošanas. Kaut arī ziņojumā nav (atkārtoti) novērtēta atbilstība minētajiem noteikumiem¹¹, tajā tomēr vērsta uzmanība uz iepriekšējo īstenošanas ziņojumu konstatējumiem un tajos identificētajiem trūkumiem¹². Ja šādi trūkumi netiks novērsti, tie ietekmēs jauno nodarījumu — publiska

⁸ Sk. PL 2008 7. apsvērumu.

⁹ Sk. konkrēti PL 2008 4. un 5. apsvērumu. Sk. arī jaunāko Eiropola 2014. gadā publicēto ziņojumu par terorisma situāciju un tendencēm Eiropas Savienībā, kurā cita starpā akcentēta interneta un sociālo mediju izmantošana par plānošanas, finansēšanas, vervēšanas, saziņas, norādījumu sniegšanas, mācību un propagandas rīku, kas tiek uzskatīts par (paš)radikalizācijas veicinātāju ES pilsoņu vidū.

¹⁰ Sk. arī PL 2008 11. apsvērumu.

¹¹ Lielākoties dalībvalstis ir sniegušas tikai to informāciju, kas nepieciešama, lai novērtētu atbilstību pamatlēmuma 3. un 4. punktam.

¹² Sk. 2004. gada 8. jūnijā sniegto pirmo īstenošanas ziņojumu (COM(2004) 409 final un SEC(2004) 688) un 2007. gada 6. novembrī sniegto otro īstenošanas ziņojumu (COM(2007) 681 final un SEC(2007)

aicinājuma veikt teroristisku nodarījumu, teroristu vervēšanas un teroristu mācību — tvērumu.

2. TRANSPONĒŠANA DALĪBVALSTĪS

2.1. Kriminālatbildības noteikšana par jaunajiem nodarījumu veidiem: publiskiem aicinājumiem veikt teroristisku nodarījumu, teroristu vervēšanu un teroristu mācībām

Lielākā daļa dalībvalstu ir noteikušas kriminālatbildību par publiskiem aicinājumiem veikt teroristisku nodarījumu, teroristu vervēšanu un teroristu mācībām, kaut arī dažos gadījumos noteikumu darbības joma ir šaurāka, nekā paredzēts PL 2008.

Dalībvalstīm lielākoties bija jāpieņem speciāli noteikumi, jo nebija skaidri noteikta kriminālatbildība par sagatavošanas vai nepabeigtām darbībām un vispārīgie noteikumi par līdzdalību nodarījumos un mēģinājumiem veikt nodarījumus uz tām neattiecās. Pēc Eiropas Padomes 2005. gada Konvencijas par terorisma novēršanu pieņemšanas vairākas dalībvalstis jau bija pieņēmušas pasākumus kriminālatbildības noteikšanai par trim jaunajiem nodarījumu veidiem (**DK, EE, IT, LV, MT, FI un UK**)¹³. Tikai nedaudzas dalībvalstis pauda viedokli, ka līdzšinējie vispārīgie noteikumi aptver minētās darbības.

Vairākums dalībvalstu transponējušas PL 2008, grozot kriminālkodeksa noteikumus vai ieviešot tajā jaunus noteikumus, mazāk dalībvalstu pieņēmušas vai grozījušas speciālos tiesību aktus par terorisma apkarošanu (**IE, CY, PT, RO, SE, UK**), vai balstījušās uz citiem aktiem, piemēram 1881. gada likumu par preses brīvību (**FR**)¹⁴.

No dalībvalstīm, kam vēl jāpieņem jauni pasākumi, relatīvi nedaudzas to izdarījušas noteiktajā termiņā (**DE, ES, CY, NL, SI, SK, SE**). Pārējās dalībvalstis PL 2008 transponējušas tikai 2011. gadā (**BG, CZ, AT, PL, PT**), 2012. gadā (**FR, LU, RO**) vai 2013. gadā (**BE, HR, LT, HU**). Divas dalībvalstis vēl nav pieņēmušas nepieciešamos tiesību aktus (**IE, EL**)¹⁵.

2.1.1. Publisks aicinājums veikt teroristisku nodarījumu

Grozītajā PL 2002 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā definēts publisks aicinājums veikt teroristisku nodarījumu: “*izplatīt informāciju vai kā citādi darīt zināmu sabiedrībai vēstījumu, lai kūdītu izdarīt kādu no 1. panta 1. punkta a) līdz h) apakšpunktā minētiem nodarījumiem,*

1463). No minētajiem īstenošanas ziņojumiem izriet, ka ir trūkumi, kas saistīti ar to noteikumu īstenošanu, kuri attiecas uz teroristu pamatnodarījumiem (sk. PL 2002 1. pantu), juridisku personu atbildību (PL 2002 7. un 8. pants), kā arī jurisdikcijas noteikumiem (sk. PL 2002 9. un 10. pantu).

¹³ Visas dalībvalstis (izņemot **CZ**) ir parakstījušas konvenciju. Vairākas dalībvalstis to vēl nav ratificējušas (**BE, CZ, IE, EL, IT, LT, MT, PT, UK**).

¹⁴ Detalizētu pārskatu par dalībvalstu pieņemtajiem likumdošanas pasākumiem sk. Komisijas dienestu darba dokumenta 1. tabulā SWD(2014)xxx).

¹⁵ Īrijas valdība iesniegusi *Criminal Justice (Terrorist Offences) (Amendment) Bill 2012* un informējusi Komisiju par to, ka drīzumā gatavojas to iesniegt parlamentam. Šā ziņojuma apraksta daļa ir balstīta uz minēto likumprojektu. Grieķijas valdība ir informējusi Komisiju, ka izstrādā likumprojektu Konvencijas par terorisma novēršanu, Protokola, ar ko groza Eiropas Konvenciju par terorisma apkarošanu un saistīto tiesību aktu ratifikācijai, bet likumprojektu tā nav iesniegusi.

kad šāda rīcība, neatkarīgi no tā, vai ar to tieši vai netieši propagandē teroristiskus nodarījumus, rada apdraudējumu, ka var tikt veikts viens vai vairāki šādi nodarījumi ..”

Mazāk nekā puse dalībvalstu ir pieņēmušas speciālos noteikumus, kas skaidri nosaka kriminālatbildību par tādu vēstījumu izplatīšanu sabiedrībai, kuru mērķis ir kūdīt uz teroristiskiem nodarījumiem, un kas cieši seko PL 2008 formulējumiem (**BE, DE, IE, ES, HR, CY, LU, RO, SI, FI, UK**). Pārējās dalībvalstis izvēlējušās balstīties uz noteikumiem, kas nosaka kriminālatbildību par vispārīgāku jēdzienu “provokācija” (**BG, DK, MT, PL, PT, SK, SE**), “kūdīšana” (**EE, FR, IT, LV, LT, HU**) vai teroristisku nodarījumu veicināšana vai atbalsts tiem (**CZ, NL, AT, PL**).

Balstoties uz vispārīgākiem noteikumiem par sabiedrības kūdīšanu vai provocēšanu, nevis tikai par nodomu kūdīt uz teroristisku nodarījumu veikšanu, kā noteikts PL 2008, pastāv risks noteikt kriminālatbildību tikai par tiešu provokāciju¹⁶, nevis par netiešu provokāciju, kas tikai izraisa apdraudējumu, ka varētu notikt viens vai vairāki nodarījumi (**BG, EE, FR**, kur noteikums ir skaidri attiecināms uz tiešu provokāciju, **IT, LT, HU, MT**). “Netieša provokācija” var būt ietverta, ja valsts noteikumi faktiski aptver sagatavošanas un veicināšanas darbības (šķiet, ka tā ir **CZ, EE, NL, AT, PL, PT**), ietver rīcību, kas tikai izraisa apdraudējumu, ka varētu tikt veikts teroristisks nodarījums (šķiet, ka tā ir **LV, AT, SK**) neatkarīgi no tā, vai tiek veikti teroristiskie nodarījumi vai to mēģinājumi (**CZ, SE**), vai to piemēro valsts tiesas attiecībā uz rīcību, ko var kvalificēt par netiešu provokāciju (šķiet, ka tā ir **DK**).

Dažas dalībvalstis skaidri noteikušas, ka sabiedrības provocēšana ir sodāma neatkarīgi no tā, vai persona tik tiešām ir sakūdīta (piemēram, **UK**) vai teroristisks nodarījums ir tiešām veikts (piemēram, **IE, CY, LU**), un arī tad, ja rīcība vispārīgi pamudina veikt teroristisku nodarījumu (**UK**).

Dažas dalībvalstis noteikušas kriminālatbildību ne tikai par provocēšanu veikt teroristiskus nodarījumus, bet arī par provocēšanu gatavot šādus nodarījumus un musināt uz to (**UK**) vai kūdīt piedalīties teroristu mācībās vai tās vadīt (**RO**). Dažas dalībvalstis noteikušas kriminālatbildību ne tikai par terorisma propagandas materiālu izplatīšanu, bet arī par to iegūšanu vai glabāšanu (**DE, UK**). Lielākajā daļā dalībvalstu kriminālatbildība noteikta tikai par apzinātu rīcību, bet vismaz vienā arī par neapzinātu rīcību (**UK**). Visbeidzot, dažas dalībvalstis ir ieviesušas specifiskākus nodarījumu veidus, piemēram, papildus kūdīšanai uz teroristiska nodarījuma veikšanu arī terorisma propagandas izplatīšana sabiedrībai (**UK**), terorisma publiska slavināšana, terorisma popularizēšana vai atzīšana (**DK, ES, LT, AT, SI, SK**) vai terorismā cietušo pazemošana un necienīga izturēšanas pret tiem (**ES, LT**). No otras puses, dažos gadījumos šķiet, ka nav aptverti visi teroristiskie nodarījumi, kas uzskaitīti PL 2002 1. pantā (**DE**).

---

¹⁶ Termins “tieša provokācija” apraksta gadījumus, kad kūdīšanas rezultātā persona veikusi vai vismaz mēģinājusi veikt teroristisku nodarījumu un kad kūdīšana vērsta uz konkrētu teroristisku nodarījumu.

2.1.2. Teroristu vervēšana

“Teroristu vervēšana” ir definēta grozītajā 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā: *“likt citai personai veikt vienu no 1. panta 1. punkta a) līdz h) apakšpunktā un 2. panta 2. punktā minētajiem nodarījumiem..”*

Lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas speciālus noteikumus, kas nosaka kriminālatbildību par to, ka liek citai personai veikt teroristisku nodarījumu un piedalīties teroristu grupas darbībās. Vervēšana teroristisku nodarījumu veikšanai (PL 2002 1. panta nozīmē) un vervēšana dalībai teroristu grupā (PL 2002 2. panta nozīmē) ietverta vienā un tajā pašā noteikumā mazāk nekā pusē dalībvalstu (**BE, CZ, DK, ES, HR, LT, LU, HU, NL, SI, FI**). Vairākām citām dalībvalstīm par katru vervēšanas formu ir atsevišķi noteikumi (**DE, FR, AT, UK**). Izrādās, ka dažās dalībvalstīs sodāma ir tikai vervēšana teroristisku nodarījumu veikšanai, nevis vervēšana dalībai PL 2002 2. panta 2. punktā definēto teroristu grupu darbībās (**BG, EE, IE, MT, PT, RO, SK, SE**, nav skaidrs, vai **CY** un **LV** terora akti ietver arī dalību teroristu grupā).

No dalībvalstīm, kas ieviesušas jaunus speciālus noteikumus, kuri attiecas uz jaunajiem nodarījumu veidiem, nedaudzas, definējot vervēšanu, ir lietojušas vārdu “liek” (**HR, LU, SK** “prasa”, **MT**: “liek” vai “vervē”). Lielākā daļā dalībvalstu izvēlējušās vārdu “vervēt” (**BE, BG, DE, EE, IE, IT, ES, LV, LT, MT**: “likt/aicināt” vai “vervēt”; **PT, RO, SI**: “rekrutēšana”, **FI**) vai citus vārdus, kā “cenšas pārliecināt” (**SE**), “kūda” un “provocē” (**NL**), “musina” (**HU**) vai “mudina” (**CY**). Dažās dalībvalstīs tiek apgalvots, ka tad, ja lieto vārdu “vervēt”, nepieciešams, lai būtu tāds kā plāns vai minimāls institucionāls satvars, kurā savervētajai personai būtu jābūt piesaistītai (**PT**). Tas var radīt šaubas, vai par pamudinājumu individuāliem teroristiem veikt terora aktus saskaņā ar valsts tiesību aktiem iestājas kriminālatbildība.

Lielākā daļa dalībvalstu izmanto vārdu “vervēšana” (vai sinonīmus) vispārīgā nozīmē, bet maz ir dalībvalstu, kas sodāmo rīcību precīzē detalizētāk (**FR** definīcija ietver darbības, sākot no dāvanu un citu labumu piedāvāšanu un beidzot ar draudiem vai personas piespiešanu veikt teroristisku nodarījumu). Tas var nepienācīgi ierobežot noteikuma darbības jomu, no tās izslēdzot personu pamudināšanu citādā veidā.

Nedaudzas dalībvalstis skaidri nosaka, ka vervēšana ir sodāma, pat ja persona nepiekrīt veikt teroristisku nodarījumu (**CY, LU**).

Dažas dalībvalstis izmanto jau spēkā esošus vai vispārīgus noteikumus, kas attiecas uz dažādiem dalības veidiem teroristiskā nodarījumā (piemēram, **CZ, AT**), teroristiska nodarījuma veicināšanu (piemēram, **PL**), atbalstu teroristu grupai (piemēram, **CZ, DE, AT**), kūdīšanu veikt teroristiskus nodarījumus vai iestāties aizliegtā grupā (piemēram, **UK**), mēģinājumiem piedalīties, sazvērestību (**DE, FR: association de malfaiteurs**) vai citādām sagatavošanās darbībām (piemēram, **HU, UK**). Pastāv potenciāls risks, ka noteikumi par atbalstu teroristu organizācijām vai piedalīšanos sazvērestībā neietver individuālu teroristu vervēšanu (piemēram, **CZ, DE, FR, UK**). Tas var radīt bažas, ja par šādu rīcību nav noteikta kriminālatbildība citos noteikumos. Balstīšanās uz vispārīgiem noteikumiem var radīt šaubas

par to, vai faktiski ir noteikta kriminālbildība par nepabeigtiem nodarījumiem. Tā būs atkarīga no tādu jēdzienu interpretācijas un piemērošanas kā teroristisku nodarījumu veicināšana vai sagatavošanas darbības.

Dažos gadījumos šķiet, ka vervēšana neaptver visus PL 2002 1. panta 1. punkta a) līdz h) apakšpunktā uzskaitītos nodarījumus (**IT**), bet citas dalībvalstis noteikušas kriminālbildību ne tikai par vervēšanu uz teroristisku nodarījumu veikšanu, bet arī vervēšanu uz teroristisku nodarījumu veicināšanu (**DK**), sagatavošanu (**FI**) vai dalību tajos (**LT, SI, SK**). Dažās dalībvalstīs vervēšanas definīcija ietver teroristu finansēšanu (**DK**). Atsevišķās dalībvalstīs ikviena persona, kas apzinās, ka viņas darbība veicina teroristiskus nodarījumus, var tik sodīta (**FI**). Visbeidzot, dažas valstis noteikušas kriminālbildību par ļaunanos tikt savervētam (piemēram, **DK**).

2.1.3. Teroristu mācības

“Teroristu mācības” ir definētas grozītajā 3. panta 1. punkta c) apakšpunktā: *“sniegt norādījumus par sprāgstvielu, šaujamieroču vai citu ieroču, vai kaitīgo vai bīstamo vielu izgatavošanu vai izmantošanu, vai par citām īpašām metodēm vai paņēmieniem ar mērķi veikt vienu no 1. panta 1. punkta a) līdz h) apakšpunktā minētajiem nodarījumiem, zinot, ka apgūtās prasmes ir paredzēts pielietot šim mērķim”*.

Lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas speciālus noteikumus, kuros skaidri noteikta kriminālbildība par norādījumu sniegšanu par metodēm un paņēmieniem, kas izmantojami teroristiskos nodarījumos un kuros lietotie formulējumi cieši seko PL 2008 (**BE, DE, IE, HR, IT, CY, LU, MT, AT, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK**).

Dažas dalībvalstis lieto vispārīgāku formulējumu “apmācīšana teroristisku nodarījumu (terora aktu) veikšanai” (**BG, DK, EE, ES, LV**) vai “informācijas, zināšanu un prasmju nodrošināšana teroristisku nodarījumu veikšanai” (**LT, NL**), neminot konkrētās PL 2008 3. pantā uzskaitītās prasmes (dažos gadījumos attiecīgā likuma skaidrojumos tie izskaidroti sīkāk, piemēram, **DK**).

Ciktāl dalībvalstis balstās uz spēkā esošajiem vispārīgajiem noteikumiem par piedalīšanos teroristiskos nodarījumos, to sagatavošanu, veicināšanu vai atbalstīšanu (**CZ, HU, PL**), nav skaidrs, vai valsts tiesību akti nosaka kriminālbildību par mācību rīkošanu gadījumos, kad netiek veikts ne teroristisks nodarījums, ne tā mēģinājums. Galu gala tas būs atkarīgs no šo jēdzienu interpretācijas un piemērošanas valsts tiesību aktos. Bez tam nav skaidrs, vai jēdziens “sazvērestība” (piemēram, *association de malfaiteurs* **FR**) ietver tikai mācību materiālu izplatīšanu bez izveidotām saiknēm ar teroristu grupu

Lielākā daļa dalībvalstu noteikušas kriminālbildību gan par norādījumu došanu, gan par mācībām (piemēram, **BE, DK** minēta arī “mācīšana”, **IE, IT, MT, AT, PT, RO, UK**), savukārt dažas lieto tikai terminu “mācības (apmācīšana)” (**BG, EE, ES, LV, FI**) vai sava veida “norādījumu došana” (**DE, HR** un **CY**: “vadlīniju sniegšana”, **LU, NL**: “informācijas sniegšana” un “mācīšana”, **SI, SK**: “zinātības sniegšana”, **SE**). Var saprast, ka termins “mācības” ietver sava veida attiecības starp instruktoru un apmācāmo, bet “norādījumu došana” drīzāk aptver informācijas izplatīšanu pašmācībai (piemēram, **IT, AT**).

Daži valstu noteikumi sniedz papildu skaidrojumus, piemēram, ka mācības ir sodāma rīcība, ja tās rīko vienai vai vairākām konkrētām personām (**BG, UK**) vai vispār (**UK**) vai ja prasmes var izmantot jau noteiktiem terora aktiem vai teroristiskiem nodarījumiem vispār (**UK**), vai ka mācības ir sodāma rīcība, pat ja apmācāmais neveiks terora aktu vai nepiedalīsies tajā (**DK, LU**).

Lai kādu darbību uzskatītu par nodarījumu, parasti tai jābūt bijušai apzinātai, bet dažās dalībvalstīs pietiek ar to, ka sniegtie norādījumi mudina cilvēkus veikt teroristiskus nodarījumus (**FI**) vai ja mācības apmeklētas neuzmanības dēļ (**UK** mācību nometņu apmeklēšana). Citos gadījumos, šķiet, tiek prezumēts, ka nepieciešama apzināta rīcība, jo pienākums pierādīt, ka norādījumu došana vai saņemšana bijusi likumīga, noteikts atbildētajam (**IE, UK**).

Dažās dalībvalstīs teroristiski nodarījumi, kuru veikšanai tiek rīkotas mācības, neietver visus PL 2002 1. panta 1. punktā uzskaitītos nodarījumus (piemēram, **DE, IT**), citas dalībvalstis paredz stingrākas prasības, paredzot, piemēram, ka par mācībām nosakāma kriminālatbildība, ja tās saistītas ar terorisma finansēšanu (**DK**) vai ja prasmes izmantotu teroristu organizācija (**CY**). Dažās dalībvalstīs mācības ir sodāmas ne tikai tad, ja to mērķis ir teroristisku nodarījumu veikšana, bet arī tad, ja to mērķis ir dalība šādos aktos (**SI**) vai noziegumu veikšana, lai sagatavotu vai veicinātu teroristisku noziegumu (**NL, FI, UK**) vai lai palīdzētu citiem pasūtīt vai sagatavot terora aktus (**UK**). Turklāt vairākas dalībvalstis noteikušas kriminālatbildību par piedalīšanos mācībās vai par norādījumu saņemšanu — dēvētas arī par “pasīvajām mācībām” (**BE, DK, DE, IE, NL, AT, RO, UK**). Dažas dalībvalstis pieņēmušas speciālus papildu noteikumus, kas nosaka kriminālatbildību par mācību nometņu apmeklēšanu (piemēram, **UK**).

2.2. Papildu nodarījumi

2.2.1. Atbalstīšana un līdzdalība

Grozītajā PL 2002 4 panta 1. punktā noteikts, ka dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 3. pantā definēto jauno nodarījumu atbalstīšana vai līdzdalība tajos ir sodāma. Gandrīz visas dalībvalstis ir noteikušas kriminālatbildību par jauno nodarījumu atbalstīšanu vai līdzdalību tajos. Lielākajā daļā dalībvalstu jaunajiem nodarījumu veidiem automātiski piemērojami vispārīgie noteikumi par atbalstīšanu un līdzdalību. Tikai **CY** attiecīgajos noteikumos ir skaidri norādījusi, ka jauno nodarījumu atbalstīšana vai līdzdalība tajos nav nodarījums.

2.2.2. Mēģinājums

Grozītajā PL 2002 4 panta 4. punktā dalībvalstīm paredzēta iespēja noteikt kriminālatbildību par mēģinājumiem veikt teroristu mācības un teroristu vervēšanu. Lielākajā daļā dalībvalstu bez izšķirības un kvalificēšanas visiem noziegumiem vai nodarījumiem, tāpat arī jaunajiem teroristisko nodarījumu veidiem, tiek piemēroti vispārīgie noteikumi par mēģinājumu. Rezultātā lielākajā daļā dalībvalstu noteikta kriminālatbildība par mēģinājumu vervēt un apmācīt personu terorismam un par mēģinājumu publiski aicināt uz teroristiskiem nodarījumiem **BE, BG, CZ, EE, ES, HU, LV, LT, MT, NL, AT, PL**). Tomēr šķiet, ka dažās

dalībvalstīs judikatūrā tiek uzskatīts, ka vispārīgie noteikumi par mēģinājumu nav piemērojami nepabeigtiem nodarījumiem (piemēram, **IT**).

Dažās dalībvalstīs mēģinājums ir sodāms ar konkrētu sankciju minimumu tikai smagu noziegumu, noziegumu, noziedzīgu nodarījumu gadījumā, bet ne mazāk nopietnu nodarījumu gadījumā. Dažās dalībvalstīs visi trīs jaunie nodarījumu veidi klasificēti pie šādiem noziegumiem (**DK, HR, PT**), bet citās ne. Tādēļ mēģinājums nav sodāms (**DE, SI** nav skaidrs).

Citās dalībvalstīs mēģinājums ir sodāms, ja tā ir konkrēti paredzēts. Dažas dalībvalstis ir skaidri noteikušas kriminālatbildību par mēģinājumu veikt kādu no trim jaunajiem nodarījumiem (**IE, SE, UK**). Dažas ir noteikušas kriminālatbildību tikai par mēģinājumu apmācīt un vervēt personu teroristiskiem mērķiem (**LU, SK, FI**), citas nav noteikušas kriminālatbildību par mēģinājumu (**CY**: skaidri izslēdz sodu par mēģinājumu veikt jaunos nodarījumus, **RO**).

2.3. Fiziskām personām piemērojami sodi

Sodu apmērs dažādu dalībvalstu starpā ievērojami atšķiras¹⁷. Minimālais brīvības atņemšanas laiks ir no viena gada līdz 20 gadiem. Maksimālais laiks ir no diviem līdz 25 gadiem vai mūža ieslodzījums. Alternatīva brīvības atņemšanai var būt naudas sods (**DK, DE, IE, LU, NL, UK**), vai naudas sods var papildināt brīvības atņemšanu (**BE, IE, FR, LU, UK**).

Vairāk nekā puse dalībvalstu par trim jaunajiem nodarījumiem uzliek vienu un to pašu sodu (**BE, BG, CZ, EE, IE, HR, LU, HU, MT, PL, SI, SK, SE**). Dalībvalstīs, kurās sods par trim jaunajiem nodarījumiem atšķiras, sods par publisku aicinājumu veikt teroristisku nodarījumu parasti ir mazāks nekā par pārējiem diviem nodarījumiem (**DK, DE, ES, IT, CY, LV, LT, PT, RO, FI, UK**).

Ja dalībvalstis noteikušas kriminālatbildību par tikšanu savervētam, par piedalīšanos mācībās vai norādījumu saņemšanu, lielākoties piemēro sodu vienā un tajā pašā apmērā (**DK, DE, IE, NL, AT**). Citos gadījumos par piedalīšanos mācībās, par ko noteikta kriminālatbildība, sods ir mazāks nekā par mācību rīkošanu (**RO**). Līdzīgi tad, ja dalībvalstis noteikušas kriminālatbildību ne tikai par terorisma propagandas izplatīšanu, bet arī par tās iegūšanu vai glabāšanu, par abiem nodarījumiem piemēro vienu un to pašu sodu (**DE, UK**). Ja tiek nošķirts aicinājums veikt teroristisku nodarījumu un terorisma attaisnošana/slavināšana, dažas dalībvalstis paredz mazākus sodus par terorisma attaisnošanu (**DK, ES**), bet citas dalībvalstis piemēro vienu un to pašu sodu (**DK, AT, SI, SK, UK**). Ja dalībvalstis noteikušas kriminālatbildību par mācībām un norādījumu došanu, lielākoties par abiem nodarījumiem piemēro vienu un to pašu sodu. Taču citās dalībvalstīs sods par norādījumu došanu ir mazāks nekā par mācībām (**AT**). Vairākas dalībvalstis piemēro atšķirīgus sodus atkarība no tā, vai vervēšana notiek teroristu grupas vārdā — tādā gadījumā var piemērot lielāku sodu (**DK, HU, AT**).

¹⁷ Detalizētu pārskatu par piemērojamajiem sodiem sk. Komisijas dienestu darba dokumentā.

3. NOBEIGUMA PIEZĪMES

Lielākā daļa dalībvalstu saskaņā ar PL 2008 ir pieņēmušas pasākumus, kuri paredzēti kriminālatbildības noteikšanai par publiskiem aicinājumiem veikt teroristiskus nodarījumus, par teroristu vervēšanu un teroristu mācībām. Komisija norāda, ka divas dalībvalstis (IE un EL) vēl nav īstenojušas PL 2008, un mudina tās bez ilgākas kavēšanās pieņemt nepieciešamos likumdošanas pasākumus. Lielākā daļa dalībvalstu ir panākušas atbilstību PL 2008, tomēr varētu rasties bažas it sevišķi par kriminālatbildības noteikšanu valsts noteikumos par netiešu provokāciju un individuālu teroristu vervēšanu. Dalībvalstis ir aicinātas sniegt Komisijai papildu skaidrojumus un informāciju, lai tā varētu pabeigt novērtējumu.

Lielākoties saistībā ar tādu PL 2002 īstenošanas pasākumu pieņemšanu un mazākā mērā ar jaunajiem nodarījumu veidiem¹⁸ ir notikušas diskusijas par pretterorisma tiesību aktu ietekmi uz pamattiesībām. Bažām par pamattiesībām var būt liela nozīme to valsts noteikumu interpretācijā un piemērošanā, ar kuriem tiek iedibināti trīs jaunie nodarījumu veidi; šķiet, ka attiecīgajos valsts tiesību aktos nav noteikta nepieciešamība ierobežot to noteikumu darbības jomu¹⁹.

Komisija norāda, ka iesaistītās puses iestājas par pastiprinātu apmaiņu ar pieredzi un praksi prokuroru un tiesnešu starpā un uzskata, ka ir nepieciešams integrēt tiesībsardzības jomas centienus visaptverošākā pieejā, kurai būtu jāietver radikalizācijas un teroristu vervēšanas agrīna novēršana.

Komisija aicina dalībvalstis sekot līdzi un izvērtēt, kā krimināltiesību noteikumi par terorismu tiek piemēroti praksē. Tādējādi būt jāizvērtē pamattiesību aizsardzība, kā arī plašāka politiskā pieeja radikalizācijas un teroristu vervēšanas apkarošanai.

Komisija turpinās sekot līdzi pamatlēmuma par terorismu iedarbībai un ietekmei.

---

¹⁸ Diskusijas cita starpā ir saistītas ar juridisko noteiktību, sodu samērības principa ievērošanu attiecībā uz tādiem nodarījumiem, kas pēc būtības ir sagatavošanās darbības, un potenciālām grūtībām nošķirt vārda brīvību un publisku aicinājumu veikt teroristisku nodarījumu.

¹⁹ Komisijai sniegtajos ziņojumos dalībvalstis nav norādījušas, ka tās izmantojušas PL 2008 2. vai 3. pantu, lai ierobežotu jauno teroristisko nodarījumu tvērumu vai uzturētu bažas par pamattiesībām par iemeslu, lai neievieštu jaunus nodarījumu veidus.